

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/179076,45-rocznica-powstania-Wolnych-Zwiazkow-Zawodowych-w-Katowicach.html>
26.04.2024, 04:58

45. rocznica powstania Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach









21 lutego 1978 r. powstał Komitet Pracowniczy/Założycielski Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach. Był próbą zaktywizowania środowisk robotniczych i nadania ich działaniom form organizacyjnych, pierwszą w PRL niezależną od władz organizacją związkową. Jej głównym animatorem był związany z Ruchem Obrony Praw Człowieka i Obywatela Kazimierz Świtoń. Obok niego pod deklaracją założycielską organizacji znalazły się nazwiska Władysława Suleckiego (współpracownika KOR i redakcji „Robotnika”), Romana Kściuczka (uczestnika ROPCiO), Ignacego Pinesa (sympatyka KOR) i Tadeusza Kickiego (uczestnika ROPCiO). Dwaj ostatni pod wpływem presji SB wycofali się jednak z działalności w ramach WZZ. Inwigilacja, szykany i represje spowodowały, że komitetowi nie udało się rozwinąć szerszych działań, przede wszystkim przenieść działalności wolnozwiązkowej na teren zakładów pracy regionu. Mimo to utworzenie katowickich WZZ miało wpływ na powstanie dwóch kolejnych niezależnych inicjatyw, skierowanych do środowisk pracowniczych. W końcu kwietnia powołany został w Trójmieście Komitet Założycielski Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża, w październiku roku następnego podobna organizacja powstała na Pomorzu Zachodnim. Działalność komitetów WZZ, zwłaszcza dobrze rozwiniętej i zorganizowanej struktury gdańskiej, miało ogromne

znaczenie dla przebiegu procesu tworzenia w 1980 r. niezależnego związku zawodowego i wielkiego ruchu społecznego jakim była „Solidarność”.



45. rocznica powstania
Wolnych Związków
Zawodowych w
Katowicach.

W 45. rocznicę powstania WZZ na Śląsku, 21 lutego 2023 r. dr Andrzej Sznajder, dyrektor Oddziału IPN w Katowicach oraz Ewa Chudyba z Muzeum w Gliwicach złożyli kwiaty w Gliwicach pod tablicą pamiątkową poświęconą Władysławowi Suleckiemu, współtwórcy Komitetu Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach (teren dawnej kopalni węgla kamiennego „Gliwice”, przy ul. Bojkowskiej 37). Tablica została zaprojektowana i ufundowana przez Muzeum w Gliwicach w 2014 r. Następnie delegacja IPN z synami Kazimierza Świtonia – Piotrem i Ryszardem oraz Dariuszem Ptasim, Sekretarzem Województwa reprezentującym Marszałka Województwa Śląskiego, złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą założenie pierwszych w PRL Wolnych Związków Zawodowych w lutym 1978 r. w Katowicach, przy ul. Mikołowskiej 30 (odsłonięcie tablicy nastąpiło 11 września 2009 r.) oraz na grobie Kazimierza Świtonia, założyciela śląskich WZZ (cmentarz w Katowicach-Bogucicach).



45. rocznica powstania
Wolnych Związków
Zawodowych w
Katowicach.



Kazimierz Świtonia
podczas uroczystości
odsłonięcia tablicy
upamiętniającej
założenie Wolnych
Związków Zawodowych
w Katowicach 11
września 2009 r.

W ramach obchodów 45. rocznicy powstania Komitetu Pracowniczego/Założycielskiego

Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach zorganizowano:

- 20 lutego 2023 r. godz. 17.30 w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie odbyła się debata z okazji 45. rocznicy powstania Wolnych Związków Zawodowych „Kulisy walki z komuną” – „Prekursorzy Solidarności” z udziałem: prof. Sławomira Cenckiewicza i dr Jarosława Nei (OBBH IPN Katowice). Prowadzenie: Marcin Wikło. Wstęp wolny. Współorganizator: Instytut Pamięci Narodowej.

- 21 lutego 2023 r., godz. 7.40 – [„Rozmowa dnia”](#) w Radiu Katowice z udziałem dr. Andrzeja Sznajdera, dyrektora Oddziału IPN w Katowicach.
- 22 lutego 2023 r. w Przystanku Historia – Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach im. Henryka Sławika, ul. św. Jana 10 (3 piętro) odbył się wykład popularnonaukowy dr. Jarosława Nei (OBBH Katowice) „Pierwsi w kraju. Historia Komitetu wolnych Związków Zawodowych w Katowicach 1978–1980”. Po wykładzie pokaz filmu „Bezpieka kontra śląskie WZZ”.



Wykład dr. Jarosława Nei o śląskich WZZ. Fot. A. Korol-Chudy/IPN



Wykład dr. Jarosława Nei o śląskich WZZ. Fot. A. Korol-Chudy/IPN



Wykład dr. Jarosława Nei o śląskich WZZ. Fot. A. Korol-Chudy/IPN

- [Warsztaty „Jeden rok z życia opozycjonisty w latach 70. XX wieku w PRL-u“ w ramach projektu „Co kryją archiwa IPN?”](#) w Oddziałowym Archiwum IPN w Katowicach. Prowadzenie dr Kornelia Banaś (OBEN IPN Katowice).

Polecamy:

- Artykuł dr. Jarosława Nei „[Wolne Związki Zawodowe na Śląsku. Opozycyjna epopeja Władysława Suleckiego](#)”.
- Artykuł dr. Jarosława Nei „[Pierwsi w kraju. Komitet Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach](#)”.
- Portal Archiwum IPN poświęcony Wolnym Związkom Zawodowych 1978–1980 <https://wzz.ipn.gov.pl/>
- Migawki archiwalne [Kazimierz Świtoń kontra SB](#)
- [Zbiór dokumentów oraz fotografii z zasobu Oddziałowego Archiwum IPN w Katowicach](#) dotyczących działalności pierwszego w PRL Komitetu Pracowniczego/Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach.

Polecamy dokument „Pierwszy ze Śląska”.